

ZONDAG 25 april 2021

"Jubilate"

INLEIDING OP DE DIENST

Vandaag is de dag dat we stilstaan bij de lange tocht door de woestijn van het leven,
de tijd van onderdrukking,
het werk zonder vreugde,
de dagen zonder eten,
de uren van angst,
het verdriet en alle leed.

Vandaag is het de zondag van de Goede Herder, en bezinnen we op de betekenis van goed
leiderschap, barmhartig-zijn, hoe wij zelf in het leven staan.

Dit als inleiding op onze viering.

Lezingen:

Klaagliederen 4 : 17 – 20

Ezechiël 34 : 1 – 11

Johannes 10 : 11 – 17

Liederen:

23 C

Psalm 65 : 1 en 2

Lied 654

Lied 653

Lied 425 : 1

Overdenking:

Beste Mensen, Zusters en Broeders,

Je kunt het je bijna niet voorstellen hoe het is om van alle vrijheid beroofd te zijn.
Geen vrijheid van meningsuiting, niet mogen zijn wie je bent.
Ja, door de nieuwsgeving weten we wel hoe het is,
hoe dictators, hoe sommige leidinggevendenden het leven van mensen onmogelijk maken.

Op deze Derde Zondag na Pasen is er alle reden om stil te staan bij de betekenis van GOED LEIDERSCHAP.

De zondag van de Goede Herder, je kunt er eindeloos over mediteren en nadenken over hoe het zou moeten, hoe het zou kunnen.

Maar tegelijk ook de tegenstrijdigheid en de realiteit.

Hoe slecht leiderschap kan leiden tot onmenselijkheid en chaos.

De Paasjubel dat Jezus bij ons is in de goede- en de kwade dagen klinkt nog door.

Aan dat nieuws mogen we ons optrekken.

Licht in de duisternis, dat hij ons veelbelovend voorgaat.

Hans Bouma dicht in een lied:

Jezus U bent de Goede Herder, waar alles doodloopt gaat U verder.

U komt ons diep verval te boven, ons leven bloeit weer open.

Mooi, prachtig, maar ja...

Wij zien het helaas om ons heen steeds weer gebeuren en onmiddellijk komt de vraag op:

Wie zijn uiteindelijk in deze wereld de goede herders, de leidinggevendenden die met ons afstevenen op een hoopvolle toekomst?

Zoals de profeet Ezechiël het onder woorden brengt, dat de leidinggevendenden die hij voor ogen heeft er niets van bakken.

Alleen maar uit op eigen gewin.

Macht!

Zelfs zo, dat wij ons er machteloos bij voelen omdat we geen kans zien ze echt aan te spreken op hun gedrag en handelwijze.

Dan bots je dus voor de zoveelste keer tegen die vraag aan hoe we kunnen komen tot verandering.

Dan bedoel ik: Herder zijn zoals het hoort, zoals het in het leven van je verwacht mag worden.

Op die manier.

En dat andere, zo zegt die zelfde profeet Ezechiël, dat is allemaal niks om over te jubelen.

Sterker nog: Dat is één grote aanklacht!

Ja, de profeten uit het Oude testament kunnen het scherp zeggen.

Zoals – om één voorbeeld te noemen – de profeet Jesaja het zegt in zijn lied over De Wijngaard.

Het had een schitterende wijngaard moeten worden, alles was er aan gedaan, maar het werd een mislukking.

Dan zegt hij:

"Hij verwachtte goed bestuur, maar zie het werd bloedbestuur."

*Hij verwachtte rechtsbetrachting, maar zie het werd rechts-
verkrachting”.*

Op die manier houden ze ons de spiegel voor.

Een aanklacht en af en toe een hele felle aanklacht, zoals, als we weer een keer naar het herinneringsteken van Kamp Westerbork gaan kunnen lezen.

Die woorden die we vanmorgen lazen uit het boek Klaagliederen.

Aan het einde van de daar doodlopende spoorweg, met de rails omhoog gekruld staat daar:

“Zij werden bespied aan alle kanten

Zij konden over de pleinen niet gaan

Zij belaagden ons bij elke schrede

Onze dagen bleken geteld, ons einde was gekomen”.

Dat bedoelde ik met de woorden aan het begin van deze overdenking:

Dat moet het gevoel zijn wanneer je volledig van je vrijheid bent beroofd.

Hoe vaak gebeurt het in ons leven niet –in uw leven en in dat van mij-

dat wij zeggen: “Zó moet het niet, zó kan het niet, zó mag het niet!”

Dat mensen voorbij lopen aan dat basisgegeven:

“Mensenkind, je bent een kind van GOD”.

In deze tijd van veel verwarring, van levensgrote vragen als:

“Waar gaat het op af? En houdt het een keer op al dat onrecht?”

Dat ik ineens denk aan dat grote verlangen en die belofte uit het boek Openbaring, waar Johannes de beelden – af en toe soms voor ons onbegrijpelijke beelden – aan ons doorgeeft.

Die vraag, die bij heel veel mensen speelt:

Houdt het een keer op, of zal het er altijd zijn, rouw, tranen van verdriet, geklaag, moord, doodslag?

Mag ik blijven dromen van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde waar gerechtigheid en vrede zal zijn, of is dat bij voorbaat volstrekt zinloos?

In ieder geval is het niet juist om de toer op te gaan van “Nu is er veel ellende, maar in de hemel is alles beter”.

Wanneer iemand dat geloof neem ik dat diegene zeker niet af, maar voor mijzelf, als ik het over de hemel heb is voor mij de invalshoek, dat we het onrecht moeten bestrijden.

Dat is voor mij de betekenis van spreken over de hemel.

De beelden van een andere werkelijkheid zijn symbolen van een eigenlijk leven en dat moet hier en nu beginnen.

Geen mooie beloften, maar een uitdaging, een inzet.

Wat ik er ten diepste mee bedoel, vóórdat er misverstanden over ontstaan:

Het is voor mij onmogelijk over de hemel te praten en tegelijk de aarde, onze aarde tot een hel te laten zijn.

Alleen, wat hebben wij aan beloften voor deze wereld te vertellen?

Heel veel mensen hebben de onmenselijkheid aangeklaagd.

Zo ook bijvoorbeeld Alexander Soltsjenitsyn, die de wreedheden in de Goelag-archipel meemaakte en naderhand schreef:

“De geschiedenis is niet rechtvaardig en zeker niet voor de mensen die haar ernstig nemen”.

Er zijn visioenen van een heel andere wereld, maar geloven we er ook in en misschien nog sterker: Staan we er ook voor?

In onze niet aflatende zoektocht naar hoe het zou kunnen, hoe het zou moeten, oftewel in mijn zoektocht, las ik tijdens de voorbereiding van deze dienst bij de theoloog Eugen Drewermann in zijn boek 'De dood die leven brengt' :

"Alles wat wij over de hemel weten is aan deze wereld ontleend en om het ons op de juiste manier voor te stellen vegen wij de begrenzings van het aardse uit en plaatsen vóór alles een ontkenning:

-het is de hemel, als er geen tranen meer zijn

-het is de hemel, als de mensen niet meer gebukt gaan onder drukkende hitte

-het is de hemel als er geen geweeklaag en geen pijn meer zijn

De hemel is een leven zonder alle benauwde muren die ons hier gevangen houden.

Iets anders weten wij niet dan dit, dat het nodig is te hopen boven alle voorstellingen uit en te geloven in deze wereld.

Onze wereld is groots, zegt hij,

omdat ze een voorbereiding is.

Ze heeft een waarde. Omdat ze een overgang is en omdat ons kleine mensenleven is als sterrenzaaisel, in het oneindige geworpen.

Wij zijn groot onderweg!"

Ook hier klinkt dus dat basisgegeven "Mensenkind, je bent een kind van GOD".

Dat is een gave en een opgave.

Leef daar niet aan voorbij.

Leef er niet aan voorbij dat ieder mens uniek is.

Je wist het allang, maar alleen daarom al zo zegt het Johannesevangelie vandaag, alleen daarom al laat de Goede Herder alle schapen alleen om die ene, die mist, ontbreekt, in gevaar is, te gaan zoeken, in plaats van 'wat doet nu dat leven van een mensenkind er toe?!

Met Pasen en daarna, dat wij zingen "Jubelt GOD ter eer, Hij is onze sterkte", dat Paasgeluid, dat roept ons op goed te beseffen wat er achter de Opstanding aan geheim zit, namelijk LIEFDE.

Wanneer we dat niet duidelijk weten te maken

dat dat er achter zit, moeten we ons niet verbazen wanneer mensen er niet in geloven.

Het gaat dus, als ik het goed begrijp, om die Krachtbron.

Jezus zegt "Ik ben het!"

"Ik ben de goede Herder,

Ik ben het brood des levens

Ik ben het Levende Water

Ik ben het Licht der wereld

Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken!"

Omdat ik leef zullen ook jullie leven, zegt hij ons.

Het zijn geloofswaarden, geen garantiocertificaten.

Het zijn woorden van vertrouwen tegen de angst,

woorden van bemoediging om de doorgaande weg voor ogen te houden in plaats van voortdurend te focussen op de doodlopende weg.

Het zijn woorden van hoop.

En wij mensen, we weten het. We hebben ze nodig, nodig bij al datgene wat ons uit balans kan brengen, uit ons evenwicht.

Dat ik, daar waar ik zelf het overzicht kwijt ben, toch in de gaten moet houden wie mij de goede weg wijst.

Ik eindig met woorden van Dietrich Bonhoeffer, die het verzet in nazi-Duitsland mee aanvoerde en wat hem in het zicht van de bevrijding zijn leven kostte. Uit 'Verzet en Overgave':

Wij lopen groot gevaar te komen tot verachting van de mens, hoewel wij weten dat we er niet het recht toe hebben en dat onze verhouding tot de mensen hierdoor onvruchtbaar wordt. De volgende gedachten kunnen ons wapenen tegen deze verzoeking.

Als wij de mens verachten vervallen wij precies in de hoofdzonde van onze tegenstander.

Wie een mens veracht zal nooit iets goeds uit hem maken.

Wat wij in anderen verachten is onszelf nooit helemaal vreemd.

Vaak verwachten wij meer van anderen dan wijzelf bereid zijn te doen.

Waarom hebben wij tot nu toe zo onzakelijk gedacht over de mens, zijn kwetsbaarheid en zwakheid? Wij moeten leren de mensen niet zozeer te taxeren op wat zij doen en laten, maar op wat zij meemaken. De enig vruchtbare verhouding tot de mensen, vooral tot de zwakken, is liefde, de wil hun leven te delen. GOD zelf heeft de mensen niet veracht, maar is mens geworden omwille van de mens.

N.B. Uiteindelijk koos ik voor Optimisme i.p.v. De mens verachten

Het is maar verstandiger pessimist te zijn: geen teleurstellingen en je verliest tenminste niet je gezicht; de verstandige mag geen optimist zijn.

Optimisme is in wezen geen houding tegenover de situatie van het ogenblik, maar een levenskracht.

Het is de kracht om te hopen als anderen het opgeven;

De kracht het hoofd hoog te houden als alles fout schijnt te lopen;

De kracht tegenslag te dragen;

De kracht die nooit de toekomst laat aan de tegenstander maar haar opeist voor zichzelf.

Er bestaat natuurlijk ook een dom en laf optimisme dat ontoelaatbaar is.

Maar optimisme als geloof in de toekomst mag door niemand belachelijk gemaakt worden, al vergist het zich honderd keer; het is de gezondheid van het leven en mag door zieken niet worden aangetast.

Er zijn mensen die het lichtzinnig en christenen die het onvroom vinden te hopen op een betere aardse toekomst en zich daarop voor te bereiden.

Zij geloven dat chaos, wanorde en catastrofes typerend zijn voor deze tijd en onttrekken zich door passieve berusting of vrome wereldvlucht aan de verantwoordelijkheid voor de komende generaties een toekomst te bouwen.

Misschien breekt morgen de jongste dag aan; dan zullen we graag het werk voor een betere toekomst neerleggen, maar eerder niet. (Berlijn, gevangenis Tegel, 1944)

AMEN

Renze Pieter Yetsenga
Doopsgezind predikant
Groningen